

Spis treści

Wprowadzenie	9
CZĘŚĆ PIERWSZA – Legenda jako towarzyszka historii ...	13
I Czasy niemieckiego osadnictwa	15
Jak Wójtową Wieś dwukrotnie zakładano	16
Założenie miasta Grodków	16
Powstanie klasztoru w Rudach	17
Jak powstała nazwa Otmuchów	18
II Najazd Tatarów	21
Jak radlińscy chłopci przechrztyli oddział tatarski	22
Tatarska głowa na zamku w Raciborzu	23
Groby koło Goli Grodkowskiej	23
Tatarski grób w Górze	24
Śpiące wojsko	24
III Najazd Husytów	27
Husyci w Nysie	28
Zatopiony wóz chlebowy	28
Husycki kamień oraz husycki staw koło Januszkowic	29
Kaplica pielgrzymkowa z Jankowic	30
Założenie miasta Gliwice	31
IV O rycerzach i rozbójnikach z dawnych czasów	33
Rycerz Bielefeld i jego sokół	34
Zamurowana panna na zamku w Zabrze	35
Przebiśnięgi na starym zamku	36
Rycerze-rabusie na zamku w Branicach	37
Kozioł – herszt rozbójników	37
Czarny Paweł	38
V Czasy szwedzkie	41
Dzielne kobiety z Gliwic	42

Dąb z Trachów	43
Szwedzkie groby w Bojkowie	43
Udaremniona zdrada	44
Piękna Studnia w Nysie	47
Uratowanie miasta Olesno	48
Odkrycie rudy cynku przez szwedzkiego oficera	49
VI Fryderyk Wielki a Górny Śląsk	51
Fryderyk Wielki a hrabia Gaschin	52
Chłopi uczą się jeść kartofle	52
VII Legendy o Ślązakach	55
Zły książę Mikołaj	56
Sprowadzenie zwłok skazanego księcia Mikołaja do Opola	57
Hrabiowie Gaschin	57
Kalwaria na Górze św. Anny	58
Hrabia Gaschin i diabeł	59
Karol Godula	60
Srebrny bruk	60
Próba Goduli	62
Franciszek von Winckler	62
Kłusownik i morderca Sobczyk	64
Niecodzienny wytrych	65
Pistulka obdarowuje ludzi	66
Trawa Eliasa	66
CZEŚĆ DRUGA – Folklor Górnego Śląska w legendzie	69
I Pierwotne moce	71
Nocny Myśliwy pod Grodkowem	72
Meluzyna – Wietrznica	72
II Utopce	75
Zemsta utopca	76
Utopiec chce zwabić chłopców	76
Utopiec i pijak	78
Utopiec jako weselny wodzirej	79
Utopiec pod postacią świni	80
Córki utopca	80
III Skarbek	83
Skarbek ratuje górnika	85

Skarbek na znak nieszczęścia	85
Skarbek jako myszka	86
Dom Skarbka	88
Złota lampa górnicza	89
Trzy życzenia	90
Dlaczego górnicy noszą w kopalni nakrycie głowy?	91
W kopalni nie wolno gwizdać	92
Skarbnik i koniuszy	93
IV Lud karzełek	95
Karzelki na weselu	96
Podmienione dziecko	97
Uwięziona karzełkowa	97
Wyprowadzka karzełek	98
Polna Staruszka	99
V Ogniste zjawy i błędne ogniki	101
Ognista zjawa na łące	102
Dobre i złe ogniki	102
Upiorny pociąg	103
Błędny ognek w Polskiej Cerekwi	104
Młody wędrowiec i błędny ognek	104
VI Zmora	107
Tancerka i myszka	108
Małeńki chlebek dla zmory	108
Zmora jako kot	109
Zmora drzewna	109
VII Duchy zmarłych	111
Biała postać na grójeckim wzgórzu	112
Barbara z Taszvic	113
Kara za dręczenie zwierząt	114
Pomszczone bratobójstwo	114
VIII O wiedźmach i czarownikach	117
O wiedźmach i środkach chroniących przed nimi	118
Aptekarka Liza	118
Młynarz czarodziej	119
Chrabąszczyc	121
Czarodziej Bartłomiej	122

IX Opowieści o diabłach i złych duchach	125
Olbrzym z końskimi kopytami	126
Diabelski kamień w łabędzkim lesie	127
Diabeł i pijak	128
Diabeł pali złote monety	128
Zły duch i prządka	129
X Osobliwe zdarzenia	131
Św. Wojciech w Opolu	132
Burmistrz Nysy	132
Niezwykły ratunek	134
Długa miłość	135
Ukarana wioska	136
Ostatnia zaraza w Oleśnie	137
Jak Góra św. Anny otrzymała swoją nazwę	138
XI Opowieści o skarbach i dzwonach	139
Pieniężny strumyk	140
Dzwon z zatopionego klasztoru	141
Dzwon z Tarnic koło Grodkowa	142
XII Żartobliwe legendy i krotchwile	143
Nagrodzona prostota	144
Pożeracz trawy	147
Jak bojkowanie kościoł przesunęli	147
Łotrowskie piwo z Grodkowa	148
Kapryśny parobek	149
Zakład o to, kto lepiej kłamie	150
Oblicze Górnoślązaka w zwierciadle Pani Legendy	151

Oberschlesischer Sagenspiegel

(Ein Bild von der Geschichte und dem Volkstum)	155–307
Inhaltsverzeichnis	157